



صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

خودمان توانستیم:

تولید تجهیزات پزشکی: دستگاه های تصویربرداری اولتراسوند

نشست تخصصی و مصاحبه با آقای مصطفی تقی پور موسس و رئیس هیئت مدیره شرکت مد فناوران پلاس، اولین تولید کننده دستگاه های سونوگرافی و الکتروکاردیوگرافی در ایران



فرآورده های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: فریفته هدایتی

روایت

دستگاه‌های سونوگرافی از لحاظ سطح تکنولوژی یکی از پیچیده‌ترین تجهیزات تصویربرداری پزشکی در دنیاست. کشورهای مختلفی در دنیا موفق شده‌اند که تکنولوژی ساخت این دستگاه را در اختیار داشته باشند و بازار فروش آنها سالانه بیش از هشت میلیارد دلار است. ایران بیش از ۳۰ سال است که بزرگترین وارد کننده این دستگاه‌ها در خاورمیانه است. در حوزه تجهیزات پزشکی در بین تجهیزات سرمایه‌ای، دستگاه‌های تصویربرداری، بیشترین میزان ارز را از کشور خارج می‌کند دستگاه سونوگرافی، سی تی اسکن، اکو کاردیو گرافی، ام آر آی و آنژیوگرافی به ترتیب بیشترین میزان خروج ارز را به خود اختصاص داده‌اند.

«شرکت مد فناوران پلاس» با ساخت دستگاه‌های اولتراسوند که تاکنون تکنولوژی آن در اختیار چندین کشور خاص از جمله «ژاپن، کره جنوبی، آمریکا و کشورهای اروپایی» بوده، توانسته است به‌عنوان اولین شرکت دانش‌بنیان در غرب آسیا دستگاه‌های «سونوگرافی» را تولید و وارد عرصه صادرات شود. به گفته آقای مصطفی تقی پور، مدیر عامل این شرکت، از سال ۹۴ تحقیقات خود را در حوزه ساخت دستگاه اولتراسوند «سونوگرافی» آغاز و در سال ۹۶ به‌صورت جدی شروع به فعالیت و راه‌اندازی خط تولید کرد و در دی ماه ۹۸ مجوز وزارت بهداشت برای صادرات این دستگاه را اخذ نموده است. ساخت دستگاه اولتراسوند در ایران از نظر سطح تکنولوژی یکی از پیچیده‌ترین پروژه‌ها در حوزه پزشکی است و می‌توان ساخت آن را با ساخت بخش الکترونیک پروژه ماهواره قیاس کرد. تولید آن در داخل کشور در سی سال گذشته کم‌نظیر بوده و با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و به‌کارگیری توان نخبگان در کشور، بزرگترین پروژه قطع وابستگی در این حوزه در ۱۰ سال گذشته بوده است.^۱

اکثر کارکنان این شرکت فارغ التحصیل دانشگاه صنعتی شریف هستند و یک مرکز تحقیقات هم در دانشگاه صنعتی شریف به راه انداخته و کار تحقیق و توسعه (R&D) را به آنجا منتقل کرده و سرمایه‌گذاری خوبی در آنجا انجام داده است برای جذب و ماندگاری نخبه‌ها در شرکت پژوهشی به آنها سهم می‌دهد. طبق برنامه قرار بود امسال صادرات انجام دهد ولی متأسفانه به خاطر کرونا و مشکلاتی که برای رفت و آمد برای مذاکرات خارجی پیش آمد این کار با وقفه همراه شد. قرار است تا پایان امسال وارد فاز صادراتی بشود و در حال اخذ CE است.

مستندات

- سالانه تجهیزات پزشکی بالغ بر یک میلیارد یورو ارز از کشور خارج می‌کنند که از این رقم حدود ۲۰۰ میلیون یورو مربوط به دستگاه‌های تصویربرداری (شامل دستگاه‌های سونوگرافی، اکو کاردیوگرافی سی تی اسکن، ام آر آی و آنژیوگرافی)، است.

- واردات دستگاه‌های سونوگرافی و کاردیوگرافی حدود ۴۵ تا ۵۰ میلیون یورو سالانه ارز از کشور خارج می‌کنند. یعنی بیشترین واردات ما در حوزه تجهیزات پزشکی سرمایه‌ای مربوط به واردات دستگاه‌های سونوگرافی و اکو کاردیوگرافی است. - سالانه ۲۰۰۰ دستگاه سونوگرافی و اکو کاردیوگرافی در کشور مورد نیاز است.

^۱ . کمپین ایران من مستند کاملی از کارخانه این شرکت، در حال ساخت دارند و مراحل آخر فیلمبرداری را می‌گذرانند و قرار است در قالب یک برنامه یک ساعته از شبکه یک پخش شود.

- این دستگاه به گواه متخصصان این حوزه یکی از بهترین و با کیفیت ترین دستگاههای سونوگرافی است که قابل رقابت با نمونه‌های خارجی است.

- ظرفیت تولید این شرکت سالانه هزار دستگاه سونوگرافی و سیصد دستگاه اکو کاردیوگرافی است که امروز بالغ بر ۶۰ تا ۷۰ درصد نیاز بازار را می‌تواند تامین کند.

- تا دو سال قبل سالانه بیش از یک میلیون و دویست هزار بشکه نفت صرف واردات این دستگاه‌ها می‌شد و دانش ساخت این دستگاه‌ها نیز در کشور وجود نداشت.

- ۳۴ شرکت در حال حاضر وارد کننده این دستگاه هستند. رقابت نابرابر با تولید داخل.

- واردکننده‌ها از طریق تاسیس یک شرکت واسط و به بهانه دور زدن تحریم‌ها کالا را از شرکت خارجی می‌خرند و با سود معقول ۲۰ تا ۳۰ درصد به مشتری داخلی می‌فروشند و این در حالی است که معلوم نیست قیمت خرید از تولید کننده اصلی چقدر بوده است. در واقع کالا با قیمتی بالاتر از قیمت اصلی وارد کشور می‌شود.

- قیمت سونوگرافی‌های وارداتی بین ۳ میلیارد و هفتصد تا ۴ میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان متغیر است. سونوگرافی‌های چینی هم قیمتی حدود یک میلیارد و هفتصد میلیون تومان به بالا دارد.

- در سال ۹۶ نزدیک به ۶۱ میلیون دلار صرف واردات دستگاه‌های اولتراسوند به کشور شده است. این در حالی است که قیمت تمام شده دستگاه‌های داخلی نسبت به دستگاه‌های اروپایی ۷۰ درصد و نسبت به نوع چینی آن ۵۰ درصد ارزانتر است.

امتیازات دستگاه تولید داخل



مزایا تولید این دستگاه برای کشور



موانع و مشکلات تولید

مهندس تقی پور مدیر عامل شرکت مدفن آوران پلاس: متأسفانه مشکلات زیادی بر سر راه تولید و از جمله تولید دستگاه های های تک به ویژه تجهیزات تصویر برداری از جمله دستگاههای سونوگرافی و اکوکاردیوگرافی وجود دارد.

مشکلات تولید فراوان بوده و سعی کردیم با جلسات با مسئولان وزارت بهداشت و سایر ارگانهای ذیربط مسائل را حل کنیم. اما برخی مشکلات مثل یک سونامی تولید را نابود می کند و بعد مدت ها باید آواربرداری کنیم تا بازسازی کنیم.

شش ماه قبل بحثی مطرح شد برای استفاده از وام بانک جهانی برای دریافت تجهیزات سونوگرافی و برخی تجهیزات دیگر غیر تصویربرداری و آزمایشگاهی که برخی از این دستگاهها در داخل تولید داشت. مدیر کل تجهیزات پزشکی وقت و مسئولان انجمن تولید کنندگان همه اعلام کردند که بعضی از این تجهیزاتی که دارید می خرید تولید داخل دارد. متأسفانه از طریق بانک جهانی دستگاه سونوگرافی خریداری شد و الان هم زمزمه هایی برای خرید مجدد دستگاههای سونوگرافی از طریق وام بانک جهانی به گوش می رسد و متأسفانه این شکل جدیدی از واردات است که به صورت غیرمستقیم از بودجه دولتی استفاده می شود چون این وام را بعد باید باز پرداخت کنیم. و شاید دستگاههای نظارتی به راحتی نتوانند ورود کنند از سوی دیگر بخشی از بازار را که باید در اختیار تولید کننده داخلی بیفتد از دست تولید کننده داخلی خارج می کنند. آثار آن موجب می شود که رغبت سرمایه گذاران و بخش خصوصی برای تولید کمتر شود.

در مجموعه دانش بنیانمد فن آوران پلاس نزدیک به سی نفر فارغ التحصیل نخبه ایران اغلب از دانشگاه صنعتی شریف مشغول به کار هستند سرمایه گذاری گسترده ای شده و این خرید یا واردات کالای خارجی موجب از بین بردن فرصتهایی می شود که برای جوان ایرانی فراهم شده است.

از بعد دیگر با شیوع بیماری کرونا اقدام به اهدای رایگان دستگاههای سونوگرافی و ... مشابه تولید ما به ایران کرده اند و چون این ظرفیت رایگان است و طبیعتاً کشور هم قبول می کند. اما دیدیم که در همین دستگاهها اغلب تمام تجهیزات به

صورت کامل داده نمی‌شد یعنی یکی از قطعات کمتر بود - و به هر طریق دیگر دوباره کشور را وابسته می‌کرد برای خرید همان قطعه سراغ همان کمپانی بریم که انحصار آن را در دست داشت. هر محصولی که این کشورها در قالب اهداف بشر دوستانه می‌دهند، در واقع فضایی را برای کمپانی‌های کشورشان ایجاد می‌کنند تا بتوانند به بازار آن کشور ورود کنند.. شاهد بودیم دستگاه‌هایی وارد می‌شود که شاید در گذشته بازار بزرگی در کشور نداشته و وقتی به صورت رایگان اهدا و در مراکز تخصصی راه اندازی می‌شود. پزشک متخصصی که مشغول تحصیل است و با آن دستگاه کار می‌کند، به مرور به آن عادت می‌کند و این فضا را باز می‌کند برای اینکه در آینده این کمپانی بتواند مشتریانی در ایران داشته باشد. و از سوی دیگر در بحث خدمات پس از فروش هم با توجه به پشتیبانی ده ساله شرکت‌ها در حوزه خدمات پس از فروش، ما برای تعمیر و نگهداری دستگاه‌ها و وارد کردن قطعه‌ها وابسته به آن شرکت‌ها خواهیم بود و هر روز کشور ما وابسته تر می‌شود. البته این دوتا نکته مهم برای ما دارد یکی اینکه دولتمردان ما از این الگو استفاده کنند برای کشورهایی که ما می‌توانیم به آنها کمک کنیم یا قصد داریم به آنها کمک کنیم برای اینکه با دیپلماسی خودمان برای تقویت تولید داخل کمک کنیم. مطلب دوم در قبول کردن اینگونه کمک‌هاست ما باید ببینیم که آیا این داستان می‌تواند به ما کمک کند یا اینکه مثل یک اسب تروایی وارد کشور ما می‌شود تا تولید داخل را از بین ببرد و یا ضربه بزند.^۱

موانع تولید و سنگ اندازی ها

- شرایط اقتصادی کشور افزایش ۲۰۰ تا ۳۰۰ درصدی نرخ ارز از زمان شروع پروژه در سال ۹۴ تا آغاز بهره برداری سال ۹۶ خیلی از کارهای توجیه پذیر را غیر توجیه می‌کند.
- ضعف اعتماد به تکنولوژی و تولید داخل، به دلیل واردات بی رویه و تولیدات داخلی کم یا بی کیفیت در گذشته
- تخصیص ارز دولتی به واردات کالاهای
- مشکل دسترسی به قطعات مورد نیاز به دلیل تحریم ها
- فعالیت ۳۴ شرکت واردکننده دستگاه‌های اولتراسوند آن هم با ارز دولتی، در رقابتی نابرابر، باعث توقف چرخه تولید داخلی می‌شود.
- به تولید کننده هیچ نوع کمکی حتی ارز نیمایی هم تخصیص پیدا نمی‌کند.
- واردات این دستگاه‌ها در حالی است که بعضا حتی این شرکت‌ها به بهانه تحریم‌ها حاضر به ارائه خدمات پس از فروش به خریداران ایرانی هم نیستند.
- سالانه بیش از یک میلیارد دلار صرف واردات تجهیزات پزشکی می‌شود؛ این در حالی است که حمایت از دستگاه خارجی به طور ویژه ای انجام می‌شود.

^۱ . نشست تخصصی با مسئولان تولید تجهیزات پزشکی در کشور، و مصاحبه با مهندس تقی پور موسس و مدیرعامل شرکت دانش بنیان مد فناوران پلاس، پژوهش خبر معاونت سیاسی، ۱۴۰۰/۳/۴